

Amint a bordélyok tulajdonosai is, javarészt, előkelő, a háttérben meghuzódó személyek.

A prostituált itt, a maga szennyes és szerencsétlen életével, az áldozat csak, aki felszabadul, amint egy egészségesebb társadalom megszűn-teti a nemi piac szociális okait. Pillanatok alatt megy majd végbe a nagy tisztulás: amit nem lehetett megcsinálni kötéllel és máglyával és bélyeggel, azt meg lehet csinálni a társadalmi rendnek átformálásával, amint a cári Oroszország végtelen és féktelen nemi alvilága is történelmi pillanatok alatt tűnt el és vált mindörökre lehetetlenné és feleslegessé.

(Páris)

Mikes Imre

POLGARHABORU SPANYOLORSZAGBAN. Október 8-án elindult Spanyolországban a lavina. Dübörgését régen várja már mindenki, aki a spanyol belpolitikai viszonyokkal ismerős. 1931 áprilisa óta érnek a most mozgásba jött társadalmi erők. Többször mérték már össze kísérletképpen fegyvereiket, mióta a tömegek felkelésére támaszkodó polgári-demokratikus államrend a földbirtokosok és a finánctóke egy szűk rétegének érdekeit képviselő monarchista diktatúrán győzedelmeskedett. Még nem mult el négy esztendő 1931 április 14.-e óta. A napirenden lévő spanyol forradalom azonban már mértőföldes lépésekkel fejlődött előre. Azok az erők, amelyekre a demokratikus átalakulás támaszkodott, tökéletesen átszaporítottak. Az *Azana—Samper—Lerroux*-féle demokráciából milliós tömegek ábrándultak ki. Új blokkok és szövetségek jöttek létre, amelyeknek összecsapása három és fél évvel a monarchia megbuktatása után Katalóniában egy operettszerű szeparatizmushoz, Aszturiában pedig szovjetterület alakításához vezetett.

A spanyol polgári forradalom valódi arculatának ismerete nélkül ezek az események érthetetlenek és megmagyarázhatatlanok. Csak a polgárság felemás, ingadozó, az események továbbfejlesztésének ellene szegülő és a megdöntött rendszer hiveivel paktáló politikája magyarázza meg ezt a gyors kifejlődést. A tömegek hátat fordítottak annak a rendszernek, amely az áprilisi napokban keletkezett. Nincs az arról van szó, hogy a munkástömegek fordultak el tőle. Ez úgyszólván természetes, hiszen az ő érdekeik messze a polgári célkitűzéseken túl fekszenek. Éppen a forradalom polgári etapjának lezárulása indítja meg a közvetlen harcot saját érdekeikért. De izolálta magát a spanyol polgárság a társadalom csaknem valamennyi közbeeső rétegétől. A parasztságtól, mert nem osztotta fel közöttük a földet. A városi kispolgári tömegektől (amelyeknek jelentősége Spanyolországban nagyobb, mint a fejlettebb kapitalista országokban), mert a bankok érdekeit védelmezte és lábbal tiporta a kispolgárság demokratikus nézeteit. A katalán és baszk nemzetiségektől, mert egyre jobban nyirbálta meg az autonóm jogokat és egyre jobban érezte a centrális kormányzat mindenhatóságát.

Az az osztály, melynek uralma az áprilisi átalakulás után megszűlőrdült, jobban félt a monarchista diktatúrát elsöprő tömegektől, mint azoktól, akiknek örökébe lépett. Az egymásra következő kormányok minden intézkedése ennek az ellentmondásnak szemszögéből nyer magyarázatot. Még a szekularizációt is megtorpedózták, Katalónia elszakadását sem tartották volna tulságosan nagy árnak ahhoz, hogy a földbirtok érintetlenségét megőrizték.

A spanyol polgári forradalom alapvető problémái így nem nyerhetek megoldást. Az egyre elégedetlenebb tömegek városokban és falvakban egyaránt gyűlölködve gyújtották erejüket a következő nagy összecsapásra. Ezt az összeütközést pedig a polgári kormányzat csakhamar kiprovokálta.

Nem volt elég az, hogy a polgárság előre nem ment, amikor egyszer a nyeregben érezte magát. Mindenáron vissza akart menni. Három esztendő folyamán visszafejlesztették az áprilisi forradalom csaknem valamennyi politikai eredményét. És egyre messzebbre tekintettek a multba. Egyre regresszívebb politikai pártokkal keresték a szövetséget. Samper kormányának lemondása Spanyolországot már túlfűtött politikai légkörben találta. Amikor pedig a designált Lerroux a földművelésügyi-, munkaügyi- és igazságügyminisztériumot *Gil Robles* fasiszta pártjának juttatta, végleg betelt a mérték. Az *Allianzas Obreras*, amelyek szocialista, kommunista és szindikalista munkásokat egyesítenek közös platform alapján, riadót fújtak. Madridból kiindulva egész Spanyolországot meg Spanyol-Marokkót előntötte az általános sztrájk. A szélsőjobb oldal, amelynek önbizalmát elbizakodottsággá növelte az 1933-as novemberi választási győzelem, csakhamar észrevehette, hogy az egységes alapokon harcoló „negyedik rend“ még a szervezkedés első stádiumában is hatalmasabb erő kifejtésre képes, mint ők hitték. Az aszturiai bányavidék munkásai egy összefüggő területen ideiglenesen magukhoz ragadták a hatalmat és formális csapattesteket állítottak szembe a kormány ezredeivel, hajórajával meg repülőgépeivel. Délen a katalán generalidád (önkormányzó testület) *Companys* vezetésével kimondotta az ország teljes függetlenségét a központi kormányzattól. Leon, Sevilla, Bilbao, Ovideo, La Corona, Gerona, röviden Spanyolország minden jelentős városának uccái csataterekké alakultak át.

Sok körülmény volt, amely akadályozta a harcok még nagyobb méretű kibontakozását. Az első a generalidád egy éjszakás elszakadásának csúfos összeomlása, *Companys* feltétel nélküli kapitulációja. Ez a hír, amelynek minél szélesebb elterjesztéséről a kormány gondoskodott, teljes 24 órán keresztül kötötte le az események fejlődését. A másik az anarchista tömegbefolyás, amely csak lassan engedett fel a harc folyamán.

Döntő tulerőt az elhatározó órában és a döntő helyeken a fölkelők nem tudtak biztosítani. Defenzívába szorultak, ami mindig a fölkelések halálát jelentette. A kormánycsapatok azonban csak egy hétnél tovább tartó szabályszerű hadműveletek után birták az aszturiai munkásgárdákat legfontosabb pozícióikból kiszorítani.

A felkelőknek harc közben kiadott programja emberfeletti lelkesedésre és kitartásra sarkalta a tömegeket. A program, amelyet a *Mundo Obrero* közölt le, igéri: 1. az ipar nacionalizálását; 2. a földbirtok felosztását; 3. Katalónia, Galicia és Baszkország teljes önrendelkezési jogának megvalósítását; 4. a 7 órás munkaidő bevezetését és a bérek azonnali emelését, stb. Ezek a programpontok, amelyek megoldhatják a spanyol forradalom valamennyi problémáját, széles visszhangot váltottak ki. Maradandó dokumentumot képeznek. Egy olyan program lett vele felállítva, amelyért kétségkívül akkor is tovább fog folyni a harc, ha a kormány óriási túlereje ideiglenesen felülkerekedne.

A spanyol forradalmárok még nem mondták ki az utolsó szót.
(K. K.)

MAGYAROK KANADÁBAN. A háború előtti Magyarország tönkre jutott kisiparosa, a nagybirtok által lehengetelt kisgazdája utolsó fillérjein hajójegyet vásárolt és kivándorolt az Egyesült Államokba, ahol munkaejéjét áruba bocsájtva, több-kevesebb szerencsével aránylag jobb körülmények közé került. Az akkori kivándorlók mint a magyar társadalom termékei, magukkal hurcolták az itthoni idők tartalmatlanságát, s minden szociológiai tudást nélkülözve, a saját sorsukkal szemben is